

Samhällsbyggnadsförvaltningen
Sandra Mäkinen
0171-625472
sandra.makinen@enkoping.se

Kommunstyrelsen

Remiss - Förslag till nytt Regionalt trafikförsörjningsprogram för Uppsala län 2020-2030 (TSN2019-0088)

Förslag till kommunstyrelsen

Enköpings kommun lämnar yttrande daterat 20 februari 2020 som svar på remissen - Förslag till nytt Regionalt trafikförsörjningsprogram för Uppsala län 2020-2030 (TSN2019-0088).

Beskrivning av ärendet

Som regional kollektivtrafikmyndighet ansvarar Region Uppsala för att upprätta Regionalt trafikförsörjningsprogram enligt Lag (2010:1065) om kollektivtrafik.

Kollektivtrafiklagstiftningen ställer krav på att de regionala kollektivtrafikmyndigheterna regelbundet i ett trafikförsörjningsprogram ska redovisa behovet av regional kollektivtrafik i länet, samt mål för kollektivtrafikförsörjningen. Trafikförsörjningsprogrammet ska dessutom omfatta:

- alla former av regional kollektivtrafik i länet, både trafik som bedöms kunna utföras på kommersiell grund och trafik som myndigheten avser att ombesörja på grundval av allmän trafikplikt
- åtgärder för att skydda miljön
- tidsbestämda mål och åtgärder för anpassning av kollektivtrafik med hänsyn till behov hos personer med funktionsnedsättning
- bytespunkter och linjer som ska vara fullt tillgängliga för alla resenärer.

Detta trafikförsörjningsprogram är en revidering av Trafikförsörjningsprogram 2016 för Uppsala län. Programmet blickar fram till år 2030, och kommer att revideras vid varje mandatperiod. Trafikförsörjningsprogrammet är det huvudsakliga styrdokumentet när det gäller utvecklingen av kollektivtrafik i länet och fungerar som vägledande planeringsunderlag för kommuner och andra berörda aktörer i regionen.

Samhällsbyggnadsförvaltningens bedömning

Trafikförsörjningsprogrammet som helhet berör Enköpings kommun då det är det strategiska dokumentet som lägger grunden för kollektivtrafikens utveckling i kommunen, länet och regionen.

Enköpings kommun lämnar synpunkter på programmet i tillhörande skrivelse dels med utgångspunkt i regionsamarbetet Fyra Mälarstäder, dels utifrån ett kommunspecifikt perspektiv.

De Fyra Mälarstäderna Eskilstuna, Västerås, Enköping och Strängnäs strävar efter ett kraftigt ökat utbyte sinsemellan och med övriga regionala nodorter för boende, arbete, utbildning och kultur, där det första valet att transportera sig är att ta kollektivtrafiken (företrädesvis spårburen). Kollektivtrafiken ska vara snabb och bekväm med hög turtäthet. Målet är maximalt 20 minuters resa till närmaste stad i samarbetet med avgångar var 20:e minut i högtrafik. Till Stockholm, Uppsala och Arlanda ska det finnas samma turtäthet och en restid på maximalt 45 minuter till Stockholm. Denna målbild förutsätter bl a omfattande förbättringar av kollektivtrafikutbudet mellan Uppsala och Södermanlands län i stråket Enköping-Strängnäs men även synkade bytestider i Västerås för att ett utbyte Eskilstuna-Enköping ska kunna utvecklas.

Det kommunspecifika perspektivet på materialet rör bland annat frågor och synpunkter kring utbudsnivåer, vikten av samverkan i tidiga skeden och i arbetet med mobility management-åtgärder samt kollektivtrafiklösningar på landsbygden.

Länk till remissen:

<https://www.regionuppsala.se/sv/Kollektivtrafik1/Dokument-och-handlingar/Trafikforsorjningsprogram/Forslag-till-nytt-Regionalt-Trafikforsorjningsprogram/>

Patrik Holm
Plan- och exploateringschef
Enköpings kommun

Sandra Mäkinen
Strategisk Samhällsplanerare
Enköpings kommun

Samhällsbyggnadsförvaltningen
Sandra Mäkinen
0171-625472
sandra.makinen@enkoping.se

Kommunstyrelsen

Yttrande - Förslag till nytt Regionalt trafikförsörjningsprogram för Uppsala län 2020-2030 (TSN2019-0088)

Enköpings kommun har tagit del av remissversionen av Regionalt trafikförsörjningsprogram för Uppsala län 2020-2030. Kommunen lämnar synpunkter på programmet dels med utgångspunkt i regionsamarbetet Fyra Mälarestäder, dels utifrån ett kommunspecifikt perspektiv.

Utgångspunkter Fyra Mälarestäder

Fyra Mälarestäder är ett regionsamarbete mellan Eskilstuna, Västerås, Enköping och Strängnäs kommuner, vilket initierades politiskt 2011 och intensifierades genom en avsiktsförklaring gällande samverkan 2013. Fyra Mälarestäder växer dessutom mer tillsammans än riksgenomsnittet och år 2050 beräknas det bo fler än 450 000 människor här. Inom Fyra Mälarestäder finns även en hög bostadsproduktion och fram till 2030 är planen att bygga 50 000 nya bostäder i attraktiva lägen.

Avsiktsförklaringen identifierar åtta gemensamma, strategiskt viktiga och långsiktiga utvecklingsområden.

- Vi tar hand om vår gemensamma resurs Mälaren
- Vi satsar på ett hållbart transportsystem och en modern infrastruktur runt Mälaren
- Vi erbjuder attraktiva och trygga boendemiljöer, variationsrik rekreation och ett rikt kulturliv
- Vi går i täten för en hållbar tillväxt med ett starkt näringsliv, underlättar för företagsetableringar och investeringar
- Vi utvecklar en gemensam arbetsmarknad med god kompetensförsörjning och mångfald
- Vi utvecklar en väl fungerande kollektivtrafik som gynnar arbetspendling
- Vi verkar aktivt för att minska och effektivisera energianvändningen
- Vi utvecklar besöksnäringen

I ett livfullt hållbart samhälle finns möjlighet att dela kunskap, tjänster och upplevelser. För att olika sorters utbyte mellan människor ska förverkligas krävs närhet och i samarbetet Fyra Mälarstäder är det en grundförutsättning.

Utifrån detta är kollektivtrafiken ett viktigt område att utveckla gemensamt och en målbild med handlingsplan och en gemensam strukturbild finns. Våra målsättningar för utvecklingsarbetet med kollektivtrafik inom Fyra Mälarstäder är att vi har en samordnad, tillgänglig och konkurrenskraftig kollektivtrafik. Effektiva byten mellan olika transportslag och snabba resor även över länsgränser "tidförtätar" vårt geografiska område.

Den gemensamma målbilden inom Fyra Mälarstäder:

- den kollektiva resan ska ta maximalt 20 min med en turtäthet om 20 minuter mellan de närmaste centralorterna inom Fyra Mälarstäder
- god tillgänglighet till Stockholm, Uppsala och Arlanda med restider ner mot 45 minuter och en turtäthet om 20 minuter

Synpunkter på remissförslaget

Enköpings kommuns synpunkter på förslaget till det Regionala trafikförsörjningsprogrammet för Uppsala län 2020-2030 utifrån Fyra Mälarstäders perspektiv är att det är mycket välarbetat samt enkelt och tydligt att tillgodogöra sig.

Beskrivningarna av storregionala behov i allmänhet samt grundläggande utbudsnivåer är föredömliga. Enköpings kommun vill lyfta centrala delar i detta och vår syn avseende behov och brister i dessa sammanhang.

Avsnitt 3.4 Behov

Vi ser det som positivt att behovet av ny järnväg i Arosstråket tydliggörs.

För Västmanland och Uppsala är det viktigt med fungerande arbets- och studiependling mellan de storregionala kärnorna. En ny järnväg mellan Enköping och Uppsala kopplar ihop Eskilstuna-Västerås-Uppsala via Enköping. Utbyggnad av järnvägen stärker utvecklingen mot ett mer konkurrenskraftigt och hållbart alternativ till bilresor samt stärker och utvidgar tillgängligheten till Arlanda med kollektivtrafik från Mälardalsregionen. Vidare kan utvecklingen av stråket Uppsala – Enköping – Västerås förtydligas. Länsöverskridande trafik med god service ger goda förutsättningar att nå de mål som det regionala trafikförsörjningsprogrammet påvisar.

Avsnitt 3.6 Grundläggande utbudsnivåer

Större tätorter (7 000 invånare)

Snabba förbindelser med minst timestrafik med halvtimestrafik i rusningstid till relevanta storregionala kärnor. **Från Enköping är detta aktuellt till Västerås och Eskilstuna. Bytestider i Västerås behöver vara väl synkade för att ge snabba kommunikationer till Eskilstuna.**

Förbindelser med minst timestrafik med halvtimestrafik i rusningstid till relevanta större tätorter och kommuncentra. **Det är av högsta vikt att utveckla kommunikationerna mellan Enköping och Strängnäs för att uppnå detta utbud.** I dagsläget tar bussresan cirka 45 minuter och går knappt var 60:e minut i rusningstrafik. Däremellan går bussen var tredje timme, något som inte är acceptabelt då de grundläggande utbudsnivåerna inte är uppfyllda.

Avsnitt 4.1 Strategiska förhållningssätt

Tillgängligt för alla och i hela länet

Kollektivtrafiken ska vara ett bra alternativ för personer med funktionsnedsättning och stor hänsyn ska tas till systemets användbarhet och enkelhet för alla resenärer. Ett sammanhållet och samordnat kollektivtrafiksystem eftersträvas, där byten kan ske smidigt och där det är lika lätt att resa över länsgränser inom länet. **Enköpings kommun vill understryka vikten av den avslutande meningen.**

Ett gemensamt och aktivt arbete är viktigt för att få till en utveckling av kollektivtrafiken över länsgränserna med en gemensam trafikeringsbild. Enköpings kommun tillsammans med de övriga kommunerna i Fyra Målarstäder ser det som mycket angeläget att utveckla de tre regionernas samverkan i Trafikförsörjningsprogram och trafikplanering. I remissversionen nämns också att den länsöverskridande trafiken har ökat kraftigt, vilket ökat beroenden och kräver en gemensam planering. Tydligare beskrivningar av hur samordning med angränsande kollektivtrafikmyndigheter och mellan de olika trafikförsörjningsprogrammen ska ske är därmed nödvändigt.

HJÄRTAT AV MÄLAREN EN DEL AV STOCKHOLMSREGIONEN

Strukturbild

Strukturbild för 4 Mälärstäder "Hjärtat av Mälaren. En del av Stockholmsregionen" fungerar som plattform för städernas gemensamma utvecklingsstrategi. Med avstamp i respektive kommuns översiktsplan kopplar struktur bilden samman fysiska struktur och strategisk inriktning för en gemensam långsiktig hållbar utveckling. Struktur bilden är ett inspel i framtagandet av ÖMS/RUFS storregionala struktur bild. Materialet är under framtagande som en del i arbetet med den gemensamma översiktliga planeringen.

Vi vill stärka *förbindelserna* mellan varandra och även binda ihop hela Mälardalen i ett sammanhängande stråk.

Genom att utveckla kollektivstråken skapar vi en större *närhet* oss emellan och "tidsförtätar" regionen för mer möjligheter till arbete, boende och rekreation för alla.

Vi satsar på våra *noder* så att hela regionen kan växa. Genom samverkan utvecklar vi tillsammans utbildning, entreprenörskap och kultur i levande stadsmiljöer som stimulerar möten mellan människor.

Våra kommuner erbjuder tillsammans stora möjligheter för ett varierat och *attraktivt boende* i både centrum- och naturnära lägen.

Vi tar tillsammans hand om våra gröna och blå värden där *Mälaren är hjärtat* i regionen. Vi bevarar och tillgängliggör våra natur- och kulturmiljöer för kommande generationer.

Enköpings kommuns synpunkter på remissen:

Enköpings kommun lämnar utöver Fyra Mälarstäders perspektiv även följande synpunkter på programmet.

Dokumentet har en bra struktur med tydliga mål, strategier och indikatorer som kopplar till relevanta mål. Texterna håller bra analytisk nivå samtidigt som dokumentet är lättillgängligt. Det är ett ambitiöst program som kan fungera som en bra grund för samarbetet mellan kollektivtrafikmyndigheten och kommunen.

Nedan sammanfattas synpunkter under berörd rubrik.

Avsnitt 3.6 Grundläggande utbudsnivåer:

De grundläggande utbudsnivåerna beskriver på ett övergripande och relativt tydligt sätt vilken kollektivtrafik som kan förväntas inom olika orter.

En generell fundering att det råder ett stort spann mellan medelstora tätorter (1000) och större tätorter (7000) och de utbudsnivåer som kan förväntas. Enköpings kommun önskar därför beskrivningar av hur utbudsnivåerna kan öka när en ort växer, men fortfarande ryms inom spannet för exempelvis medelstora tätorter. Alternativt att det i trafikförsörjningsprogrammet tydligare kan hänvisas till vilka dokument detta går att ta del av i.

Medelstora tätorter (1000 invånare)

I Enköpings kommun finns två tätorter som ryms inom kategorin "medelstora tätorter", Örsundsbro och Grillby. I Örsundsbro lever utbudet väl upp till de grundläggande utbudsnivåerna och det finns kopplingar till relevanta regionala och storregionala orter. I Grillby saknas å andra sidan en direkt koppling till relevanta regionala och storregionala orter, en kommunikation som Enköpings kommun anser är av vikt att utveckla.

Avsnitt 4.3 Ett effektivt kollektivtrafiksystem

Verka för en kollektivtrafiknormativ samhällsplanering

Enköpings kommun ser positivt på samverkan med Region Uppsala i tidiga skeden. För kommunen är det viktigt med samverkan när en stadsdel planeras och succesivt byggs ut och befolkas. Här behövs riktlinjer för när stadsdelen införlivas i kollektivtrafiken, samt säkerställande av att stadsdelen trafikeras av kollektivtrafik när tillräckligt många flyttat in. Risken

är annars att det under de första åren utvecklas ett beteende där bilen är norm om kollektivtrafik inte finns på plats/ges plats. Det ses därmed som positivt att regionen vill verka för att tidigt i planeringen av nya exploateringsområden utarbeta riktlinjer för kollektivtrafik.

Avsnitt 4.4 Ett jämlikt kollektivtrafiksystem

Utveckla resmöjligheterna på landsbygden och i de mindre orterna

Enköping har en stor landsbygd och under olika dialoger med medborgarna framgår att resmöjlighet med kollektivtrafik måste finnas även på landsbygden.

Kommunen ser det som positivt att utveckling av strategiska bytespunkter med angörande gång- och cykelvägar och parkeringsmöjligheter lyfts. På landsbygden är det ofta statlig väg som ansluter till bytespunkter, varför ett samspel mellan trafikförsörjningsprogrammet och länsplanen är av vikt för att möjliggöra gång- och cykelvägar.

Effektivisering genom bättre matning till strategiska bytespunkter ses också som positivt, där väntetiderna inte får bli för långa vid bytespunkten. Även flexibla former av kollektivtrafik som kan anpassas utifrån efterfrågan ses som positivt för att erbjuda möjligheter till kollektivt resande på landsbygden.

Avsnitt 4.5 Ett attraktivt kollektivtrafiksystem

Minska den upplevda restiden

Enköpings kommun vill framhålla vikten av denna strategi, och möjligheten att kunna använda tid ombord på kollektivtrafiken till arbete och studier.

Detta gäller i samtliga pendlingsstråk, men i synnerhet i de stråk där det saknas tågförbindelser. Riksväg 55 är ett av de starkaste pendlingsstråken, där kommunen ser vikten av denna strategi för att fortsatt vara ett attraktivt alternativ till bilen.

Höj medborgarnas kunskap om de kollektiva resmöjligheterna

Kommunen arbetar gärna tillsammans med kollektivtrafikmyndigheten med så kallade mobility management-åtgärder för att öka invånarnas kunskap om kollektivtrafikutbudet och för att möjliggöra beteendeförändringar.

En aktuell och tydlig linjekarta över kollektivtrafiken skulle underlätta för såväl kommunen som invånarna.

Det är fortsatt viktigt med dialog vid förändringar av trafikering.

Avsnitt 7. Genomförande av trafikförsörjningsprogrammet

Avsiktsförklaringar som en del av genomförandet

Enköpings kommun anser det också viktigt att föra dialog med Region Uppsala och hur programmet ska tolkas på lokal nivå. Det är särskilt viktigt när det gäller samordning i planering av kollektivtrafikförsörjning och bebyggelseutveckling, liksom tidigare resonemang.

Ett alternativ att upprätta en avsiktsförklaring om trafikutvecklingen kopplat till den fysiska planeringen är en intressant idé som kommunen gärna diskuterar vidare. Enköping instämmer i att möjligheter finns för att då kunna konkretisera mål och identifiera de viktigaste frågorna att arbeta vidare med lokalt.

Övrigt

Enköpings kommun saknar och efterfrågar resonemang på en övergripande nivå gällande trafiksäkerhet kopplat till kollektivtrafik och hur samverkan gällande dessa frågor kan ske mellan kommun, region och Trafikverket.

Patrik Holm
Plan- och exploateringschef
Enköpings kommun

Sandra Mäkinen
Strategisk Samhällsplanerare
Enköpings kommun